

ВІЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФІЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА

№

90.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 18-го Ноября.— 1847— Wilno. WTÓREK, 18-go Listopada.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТИЯ.

Санктпетербургъ, 12-го Ноября.

Высочайшими Грамотами, 19-го, 24-го и 30-го Сентября, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами: Ордена Св. Владимира 2-й степени, Генералъ-Лейтенанты, Начальники Пѣхотныхъ Дивизій: 13-й, Соболевскій, и 14-й Моллер 2-й.— Ордена Бѣлого Орла, Начальникъ Артиллеріи по части Инспектора Резервной Кавалеріи, Генералъ-Лейтенантъ Арнольди 1-й, и Начальникъ 4-й Легкой Кавалерійской Дивизіи, Генералъ-Лейтенантъ Засс 2-й,— ордена Св. Анны 1-й степени, Императорскою Короною украшенного, Генералъ Лейтенанты, Начальники Дизицій: 5-й Легкой Кавалерійской, Князь Багратіонъ-Имеретинскій 1-й, 1-й Легкой Кавалерійской, Дубельтъ 2-й, и 2-й Уланской Громитенгельтъ 1-й,— ордена Св. Анны 1-й степени, Начальникъ Штаба Инспектора Резервной Кавалеріи, Генералъ-Маіоръ, Генералъ-Лейтенантъ Князь Долгоруковъ 3-й.

— Высочайшими Грамотами, 3-го и 12 Октября, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена Бѣлого Орла: Генералъ-Лейтенантъ, Командующій войсками въ Южномъ Дагестанѣ, Князь Аргутинскій-Долгорукій, и Командующій войсками въ Сѣверномъ Дагестанѣ, Генералъ-Лейтенантъ Князь Бебутовъ.

— Такою же Высочайшою Грамотою, 12 Октября, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена Св. Анны 1-й степени, Инженеръ Генералъ-Маіоръ Бюро.

СМѢСЬ.

ОЛЕЧЕНІИ ХОЛЕРЫ.

(Изъ записки представленной Докторомъ Хоньскимъ въ С. Петербургскій Центральный Холерный Комитетѣ).

Въ отношеніи холеры весьма замѣчательны два ея периода. Первый изъ нихъ отличается сильными испражненіями. Болѣзненныя явленія къ первому периоду принадлежащія какъ то: головокружение, потускнѣніе глазъ, внезапная перемѣна черты лица, ослабленіе голоса, дрожаніе всего тѣла, ознобъ, тошнота, упорная рвота, сильные боли въ органахъ пищеваренія воднистый поносъ и т. п., ясно доказываютъ стремленіе организма къ изверженію вреднаго вещества, постигшаго его. Большое сходство сказанныхъ явленій съ припадками, сопровождающими отравленія острыми ядами, не можетъ не обратить на

WIADOMOSCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 12-go Listopada.

— Przez Najwyższe Dyplomata, 19-go, 24-go i 30-go Września, Najmiłościwiej mianowani zostali Kawalerami: Orderu Św. Włodzimierza klasy 2-ej, Jeneral-Porucznicy, Naczelnicy Dywizji Piechoty: 13-ej, Sobolewski, i 14-ej Moller 2-; — Orderu Orła Białego: Naczelnik Artyleryi, w Wydziale Inspektora Jazdy Rezerwowej, Jeneral-Porucznik Arnoldi 1, i Naczelnik 4-ej Dywizji Lekkiéj Jazdy, Ziss 2; — Orderu Św. Anny klasy 1-ej, z Koroną CESARSKĄ, Jeneral-Porucznicy, Naczelnicy Dywizji: 5-ej Jazdy Lekkiéj, Xięże Bagration-Imeretinski 1, 1-ej Jazdy Lekkiéj Dubelt 2, i 2-ej Ułanów Grottenhelsk 1; — Orderu Św. Anny klasy 1-ej, Naczelnik Sztabu Inspektora Jazdy Rezerwowej, Jeneral-Major, Jeneral-Adjutant Xięże Dolgorukow 3.

— Przez takie Najwyższe Dyplomata, d. 3 i 12 Października, Najmiłościwiej mianowani Kawalerami Orderu Orła Białego: Jeneral Porucznik, Dowodzący Wojskami w Dagestanie Południowym, Xięże Argutiński-Dolgorukow, i Dowodzący Wojskami w Dagestanie Północnym, Jeneral-Porucznik Xięże Bebutow.

— Przez takiz Najwyższy Dyplomat, 12 Października, Jeneral-Major Inżynierów Biurno, Najmiłościwiej mianowany Kawalerem Orderu Św. Anny klasy pierwszej.

ROZMAITOŚCI.

OLECZENIU CHOLERY.

(Wyjatek z pisma Doktora Chońskiego, podanego do Centralnego Cholerycznego Komitetu w St. Petersburgu).

Cholera ma dwa główne okresy, które na szczególniejszą zasługują uwagę. Pierwszy z nich odznacza się gwałtownymi wypróżnieniami. Zjawiska, które w tym początkowym okresie choroby postrzegamy, jako to: zwrot głowy, przyśmiony blask oczu, osłabienie w głowie, chwianie się całego ciała, dresze, uporne womity, nieustanna biegunka i t. d., świadczą najoczewiściej, że w tej chwili organizm usiłuje otrząsnąć się ze zgubnego wpływu, który go napastuje, a wielkie podobieństwo wymienionych tutaj zjawisk, do owych, które widzimy w niektórych przypadkach otrucia, nie tylko że zastanawia każdego doświadczonego Lekarza, ale i ostrzega go przytem,

Варшава, 15 Ноября.

Совѣтъ Управлениі Царства имѣлъ въ виду встрѣчное затрудненіе въ сборѣ причитающихся съ Европейскаго народонаселенія рекрутъ, изъ холостыхъ и женатыхъ бездѣтныхъ конскриптомъ, по случаю раннихъ браковъ, заключаемыхъ Евреями, отъ чего многіе изъ нихъ по достижениіи 20 лѣтъ имѣютъ уже дѣтей, Совѣтъ Управлениія, въ исполненіе Высочайшаго Государя Императора повелѣнія, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1. Всѣ Евреи отъ 18 до 25-ти лѣтъ включительно подлежатъ отысканію рекрутской повинности.

Ст. 2. 18-ти и 19-лѣтніе Евреи могутъ быть принимаемы въ военную службу и ниже установленной мѣры, но не менѣе двухъ аршинъ и двухъ вершковъ.

Ст. 3. § 5-й Правило о рекрутской повинности Евреевъ 14 (26) Сентября 1843 года, замѣняется первою статьею настоящаго постановленія.

Два желѣзные плоскодонные парохода, построенные на заводѣ Гг. *Guibert i Gache* въ Нантѣ, во Франціи и назначенные для плаванія по рѣкѣ Висѣ, прибыли 9-го числа с. м., въ полдень, въ Варшаву, и остановились на срединѣ рѣки при спускѣ, въ виду замка.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТИЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 12 Ноября.

Извѣстный медикъ и операторъ, профессоръ Ди-Фенбахъ скончался скоропостижно, вчера, въ три часа по полудни, въ то самое время, когда читалъ лекцію въ клинікѣ. Апоплексический ударъ былъ столь силенъ, что всѣ усилия находившихся тутъ же врачей, чтобы спасти его жизнь, оказались тщетными. Но-коинъ родился въ 1794 году, въ Кенигсбергѣ.

За нѣсколько дней предъ симъ, получено здѣсь печальное извѣстіе изъ Лейпцига, что Феликсъ Мендельсонъ-Бартольди, одинъ изъ знаменитѣйшихъ современныхъ композиторовъ, 4 Ноября скончался. Мендельсонъ былъ еще въ цвѣту юности возраста. Онъ родился въ Берлинѣ 1,809 года.

А в с т р і я.

Вена, 12 Ноября.

Императоръ и Императрица отправились вчера въ Пресбургъ, чтобы присутствовать при открытии Венгерскаго сейма.

Канцлеръ Венгрии, графъ Майлать, уволенъ отъ сей должности, съ званіемъ государственного министра; должность канцлера поручена графу Аппони.

Знаменитый Сербскій писатель, Вукъ Стефановичъ Карадзичъ, любимецъ проживающаго здѣсь, бывшаго сербскаго князя, Милота, издалъ первый переводъ на сербскомъ языке Нового Завѣта. Дѣло Ка-

себя вниманія опытнаго врача и внушаетъ ему, не прибѣгать въ томъ случаѣ къ крѣпкимъ эликсиромъ и острымъ каплямъ, а искать другаго рода средства, природѣ болѣзни болѣе соответствующаго. Однимъ словомъ въ этомъ періодѣ холеры первое попеченіе врача должно состоять въ томъ, чтобы облегчить рвоту и пріостановить поносъ. Для чего нѣть удобнѣйшаго и вѣрнѣйшаго средства, какъ корень Ипекакуаны (*Radix. Cephaelis Ipecacuanhe*). Какъ скоро появлялась тошнота, съ тягостью подъ ложечко, или рвота, я давалъ больному сперва одинъ и другой стаканъ теплаго молока, или отваръ изъ льняныхъ семянъ, для ускоренія и облегченія рвоты, а послѣ для предупрежденія поноса или для прекращенія его, если онъ уже появился, прописывалъ немедля слѣдующій порошокъ.

Rp. Pulveris rad. Ipecacuanhe gr. X. v. XV.

— — — *Angelicae gr. V.*

M. f. pulvis d. t. d. N. IV.

D. S. По обстоятельствамъ принимать, черезъ великие $\frac{1}{4}$ часа или рѣже.

Уже послѣ первого приема нѣрѣдко прекращался водянистый поносъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ и другие припадки исчезали. Вообще продолжалъ я употребление порошковъ до того времени, пока не пріостанавливал-

Warszawa, 15 listopada.

Rada Administracyjna Królestwa zważając, że w Królestwie Polskim zachodzi trudność w wybieraniu z pomiędzy Żydów odpowiedniej liczby rekrutów, ze spisowych bezzeńnych i żonatych bezdzietnych, a to z powodu wcześniego zawierania przez nich związków małżeńskich, dla czego wielu z pomiędzy nich, po dojściu lat 20 tu mają już dzieci, w wykonaniu Najwyższego rozkazu JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości, — postanowiła i stanowi, co następuje:

Artykuł 1. Wszyscy Żydzi, bêdacy w wieku od 18-tu do 25 lat skoñczonych, ulegaj¹ odtañ spisowi i zaciągowi wojskowemu.

Art. 2. Na zaciąg powoływanie również być mogą 18-to i 19-latek spisowi Żydzi, nietrzymający przepisanej masy wzrostu, lecz nie niżsi jak 2 arsyny i dwa werszki.

Art. 3. Artykuł 1-szy niniejszego Postanowienia, znosi § 5. Przepisów o powinności zaciągowej Żydów w Królestwie, z d. 14 (26) Wrzesnia 1843 roku.

Dwa parostatki żelazne płaskie, zbudowane w za-kładzie budowy statków parowych PP. *Guibert i Gache* w Nantes, we Francji, przeznaczone do żeglugi na Wiśle, przybyły d. 9 b. m. w południe do Warszawy, i stanęły na środku rzeki pod nowym zjazdem przy zamku.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s i a.

Berlin, 12 listopada.

Wczoraj po południu, o godzinie 3-ej, umarł tu nagle sławny Doktor i Operator, Professor Dieffenbach. Śmierć jego nastąpiła w chwili, kiedy wykładał prelekcję w klinice. Napad apoplektyczny był tak silny, iż wszelkie starania obecnych lekarzy, aby przywrócić go do życia, okazały się bezskuteczne. Dieffenbach urodził się w 1794 roku, w Królewcu.

Przed kilkoma dniami nadeszła tu także z Lipska smutna wiadomość, że Felix Mendelssohn-Bartholdy, jeden z najznakomitszych kompozytorów tegoczesnych, d. 4 listopada przeniósł się tam do wieczności. Mendelssohn był jeszcze w całej sile wieku i czynnego umysłu. Urodził się w Berlinie 1809 roku.

A u s t r i a.

Wiedeń, 12 listopada.

W dniu wczorajszym, Cesar i Cesarzowa wyjechały do Prezburga na zagajenie Sejmu Węgierskiego.

— Hr. Milath, Kanclerz Węgierski, uwolniony został od tego obowiązku ze stopniem Ministra Stanu, godność ta Kanclerska oddana została Hr. Appony.

— Znany pisarz serbski, Wuk Stefanowicz Karadziez, ulubieniec mieszkającego tu byłego Księcia Serbskiego Miłosza, wydał w księgarni Mechitarystów pierwsze tłumaczenie Nowego Testamentu w języku serbskim. Dr. Ka-

że w tym razie nie do kropel palących i tępich elixierów uciekać się powinien, ale raczej szukać środków z naturą choroby więcej zgodnych. Podług tego więc, w pierwszym okresie choroby, Lekarz powinien głównie starać się o to: aby pomóc do womitów, a wstrzymać następne rozwolnienie żołądka. Najwłaściwszym i najpierszym środkiem lekarskim w tym względzie, jest korzeń Ipekakuany (*Radix. Cephaelis Ipecacuanhe*). Skoro tylko chory zaczynał dosiadać pareia pod piersiami i zrywanie na womity, dawałem mu do picia jedną i drugą szklankę ciepłego mleka lub odwarcia siemienia loliowego, aby ulżyć i przyspieszyć womit, a zaraz potem, dla zapobiegania rozwolnieniu żołądka, lub wstrzymania onego, gdy się już okazało, przepisywałem następujące lekarstwo:

Rp. Pulveris rad. Ipecacuanhe gr. X. v. XV.

— — — *Angelicae gr. V.*

M. f. pulvis d. t. d. N. IV.

D. S. Zażywać w miarę potrzeby, co pół godziny lub też rzadziej.

Nie raz po zażyciu jednej dozy tego lekarstwa, wodnistka biegunka, i wslad za nią wszystkie inne towarzyszące jej cierpienia ustawały. W ogólnosci, zażywanie proszków powtarzałem popy, póki biegunka całkowicie się nie

различъ занимался съ 1820 года переводомъ священаго писания съ древне-славянскаго языка, пользуясь притомъ греческимъ текстомъ. Пять миллионовъ народа будуть читать въ первый разъ на природномъ языке священное писание.

Пресбургъ, 2 Ноября.

Вчера, въ полдень, прибылъ сюда изъ Вены, на пароходѣ, намѣстникъ Его Императорско-Королевскаго Величества, эрцъ-герцогъ Стефанъ. При выходѣ на берегъ, Его Высочество встрѣченъ былъ мѣстными начальствами и многочисленными народомъ, при пушечной пальбѣ. Наканунѣ того дnia, прибылъ сюда также эрцъ-герцогъ Йосифъ.

Франція.

Парижъ 9 Ноября.

Изъ *Journal des Débats*: „Французскій посланникъ при Неаполитанскомъ дворѣ, гр. Бressonъ, 2 числа с. м., въ 6 часовъ утра, найденъ въ своей окровавленной постель мертвымъ, съ широкою раною на шеѣ, сдѣланою, какъ кажется бритвою. Это ужасное извѣстіе получено въ Марсели съ пароходомъ *Océan*. Подробности этого случая не извѣстны, но не подлежитъ сомнѣнію, что онъ самъ себя лишилъ жизни.“

— Изъ того же журнала: Французскій посланникъ при Сардинскомъ дворѣ, гр. Мортъ рѣшился зарѣзать бритвою себя и двоихъ дѣтей своихъ. Изъ письма его, къ своей супругѣ, узнали объ этомъ намѣреніи, и хотя съ трудомъ, но успѣли предупредить это убийство. Говорятъ, что съ нѣкотораго времени гр. страдалъ припадками сумасшествія.

— Разнесся слухъ, что слѣдственій судья по дѣлу дѣвицы Люзи объявилъ въ своемъ заключеніи, что она должна быть выпущена на свободу, и что докладъ его имѣеть быть вскорѣ прочитанъ въ палатѣ совѣта, которая сдѣлаетъ рѣшительное по сему предмету постановленіе.

— Графъ Себастіаніи живетъ въ собственномъ домѣ, въ которомъ дочь его, герцогиня Праленъ, столь печальнymъ образомъ лишишена была жизни.

— По письму изъ Барселоны, обнародованному въ *Memorial des Pyrénées*, Королевому Христину ожидали въ Барселонѣ. Разнесся слухъ, что Королева Родительница намѣрена отправиться въ Римъ.

— Священникъ Лакордеръ, по личному приглашенію Архіепископа, будетъ произносить проповѣди во время Великаго Поста, въ Здѣшней каѳедральной церкви; проповѣди эти будутъ начаты надгробною рѣчью въ честь О'Коннелла. — Въ *Spectateur de Lyon*, этотъ знаменитый проповѣдникъ описываетъ свое посѣщеніе Папы. Пій IX, — по словамъ его, — есть одинъ изъ чистовѣрнаго добродушія, чистосердечія, кротости, простоты и миролюбія. Его сердце изъ тысячи окружающихъ его противорѣчій, умѣло найти единственный сообразный путь. Можно сказать, что весь Римъ празднуетъ безпрестанно, въ продолженіе уже 18-ти мѣсяцевъ, одно великое радостное торжество.

— Третьяго дня, спущенъ былъ, съ верфи, въ Га-

са изпурительный поносъ. Иногда при употреблении этихъ порошковъ, возобновляется и рвота, въ такомъ случаѣ не надобно больше давать порошковъ, а можно напротивъ дать больному чашку мятной настойки или крѣпкаго чаю. При таковомъ леченіи почти все изъ моихъ больныхъ выздоравливали. Много средствъ было мною въ то время испытано, но не одно не оказалось въ сказанномъ періодѣ болѣзни, столь спасительныхъ результатовъ, какъ корень Иисекакуаны.

Но къ несчастью при скоротечномъ ходѣ болѣзни, Врачъ не всегда бываетъ призываляемъ въ первомъ періодѣ болѣзни. Между тѣмъ водяністый поносъ замѣняется сильною рѣзкою въ животѣ, натугами, задержаниемъ мочи, судорогами, по мертвениемъ кожи, предсмертною блѣдностью и въ такомъ крайнемъ положеніи, по видимому угрожаетъ больному смерть отъ удушенія (*asphyxia*). Тогда Врачъ обязанъ дѣйствовать всѣми средствами къ произведению испарини и возстановленію правильнаго круженія крови. Треяте тѣла острыми апружными средствами, ванны, горчишики, необходимы. Но болѣе всего видѣль и пользы отъ сѣнной руки, которую я накладывалъ въ видѣ горячихъ прикрепокъ на все тѣло больнаго, обливая при томъ голову однодною водою. Если въ слѣдствіе постолинаго употребления подобныхъ средствъ пульсъ больнаго сдѣ-

radziecъ zajmowa³ siê od roku 1820 tem uklamczeniem Pisma sw. z jazyka staro slawianskiego, przy korzystaniu z tekstu greckiego. Piêc milionow ludzi poznaja pierwszy raz w swoim ojczystym jazyku Pismo swiete.

Prezburg, 2 listopada.

Wezoraj o południu, przyby³ tu z Wiednia Królewski Namieœnik, Arcy-Xiażę Stefan, na statku parowym. Działa pozwoliły dostojnego Xięcia, który wysiad³szy na ląd powitany by³ od władz miejscowych i licznie zgromadzonego ludu. Arcy-Xiażę Józef dniem jednym poprzecził do stojonego Xięcia Namieœnika.

Francja.

Paris, 9 listopada.

Z *Journal des Débats*: „Hr. Bresson, Poseł francuski przy dworze Neapolitańskim, zakończył życie w Neapolu. Dnia 2-go b. m., o godzinie 6 ój rano, znaleziono go w łóżku, zbroczonego krwią, z wielką raną na szyi, która, jak się zdaje, od ciecia brzytwa pochodzi. Okropna ta wiadomość nadeszła do Marsylii przez parostatek *Ocean*. Bliższe szczegóły nie są wiadome, atoli nie ulega wątpliwości, że sam sobie odebrał życie.“

— Z tegoż samego dziennika: „Hr. Mortier, Poseł francuski przy dworze Sardynskim, postanowił w napadzie szaleństwa, siebie i dwoje swoich dzieci zamordować brzytwą. O tym zamiarze dowiedziało się z listu, który do swojej małżonki napisał, i lubo z trudnoœcią, przeszkodzono spełnieniu troistego mordu. Mówią, że od niejakiego czasu Hrabia cierpiał pomieszanie zmysłów.“

— Rozeszła się wieś, że Sędzia Instrukcyjny w sprawie Panny de Luzy, oswiadczył w swojej konkluzji, że powinna być wypuszczona na wolność, i że jego sprawozdanie ma być wkrótce odczytane w Izbie Rady, która wyda ostateczną decyzję.

— Hr. Sebastiani, mieszka ciągle w swoim pałacu, gdzie tak okropnie Xięzna Praslin zakończyła życie.

— Według listu z Barcelony, ogłoszonego w *Memorial des Pyrénées*, Królowa Krystyna oczekiwana była w Barcelonie. Rozeszła się wieś, że Królowa-matka ma się udać do Rzymu.

— Xidz Lacordaire będzie miewał wielkopostne kazania w tutejszym katedralnym kościele, a to na szczególną wezwanie Arcybiskupa; rozpoczęcie zaś jego mową pogrzebową na cześć O'Gonnella. W *Spectateur de Lyon* opisuje ten sławny kaznodzieja swe odwiedziny u Papieża. „Pius IX — stowa³ s³ego — jest samą dobrotą, rzetelnością, łagodnością, prostotą i spokojością. Jego serce, pomiędzy tysiącznem, otaczającym go sprzecznoœciami, umiało znaleźć edyną właœciwą drogę. Można by rzec, że cały Rzym obchodzi³ ciągle od 18 miesięcy jedną wielką raduœną uroczystoœć.“

— Onejdaj spuszczony zosta³ w Havre okrœt, objetoœci

wstrzymała; nie trzeba tak¿e dawać wiêcej proszków gdy siê po nich vomit wznawia, a raczej wtenczas, mo¿na pozwolić choremu wypić filizankę miety lub mocnej herbaty. Podany tutaj sposób leczenia cholery, w pierwszym jej okresie, nie zawiódł mnie prawie nigdy, i z pomiêdry bardzo wielu i rozmaitych środków, które przeprobowałem, żaden inny nie okaza³ siê do tyla zbawieniem w skutkach swoich, jak korzeń Ipekakuany.

Lecz niestety, cholera szybko postępuje. Lekarz nie zawsze mo¿e pośpieszyć na ratunek chorego w pierwszym — tymczasem zaczyna siê drugi jej okres, w którym, gdy ju¿ dolne wypróżnienia wyciêczyły siê i ustaly, trwa jeszcze silne rzniectie brzucha i stolcowa napiereñie. Odchód uryny nie raz zatrzymuje siê tak¿e, zjawiaj¹ siê kurze bolesne w różnych częściach cia³a, skóra cierpnie, traci ciep³o i życie, chory sinieje, i widocznie zagraża mu śmierć przez zatajenie oddechu (*asphyxia*). W tak smutnym położeniu, obowiązkiem jest Lekarza u¿ywanie wszelkich sposobów, aby obudzić transpiracyj skóry i przywieœć krew do swobodnego krążenia. Do tego słu¿ą naciernia wszelkimi gryzaczemi zewnetrznymi środkami, synapizma, kapieli zwyczajne i parowe i t. p. Widziałem te¿ najwiêcej pomyœlnych skutków od przykładania potruchy z sianem, zaparzoną wrzeczą wodą, na całe cia³o, zlewając przy tem zimną wodę na głowę,

врѣ новый корабль въ 800 тоннъ, который получилъ название „Пії IX“, и назначенъ для плаванія между Гавромъ и Нью-Орлеаномъ.

— Архиепископъ Камбрейскій былъ торжественно встрѣченъ жителями Камбре, по возвращеніи изъ Рима въ званіи кардинала.

— Министръ юстиціи предписалъ всѣмъ генераль-прокурорамъ, что впредь запрещается употреблять мышьякъ при бальзамированіи мертвыхъ тѣлъ.

— Въ Алжирѣ построена будетъ великолѣпный театръ, иждивеніемъ принца Омальскаго.

— Въ городѣ Орлеанѣ воздвигнута будетъ конная статуя Іоанны д'Аркъ, представляющая ее въ полномъ вооруженіи.

— Кавалерійскіе полки получать новое оружіе.

— Цѣны хлѣба и муки на здѣшнихъ рынкахъ значительно понизились; поэтому въ слѣдующую зиму все надѣются на большую дешевизну.

10 Ноєбря.

Въ *Commerce* напечатаны слѣдующія подробніости о графѣ Мортѣ: графъ Мортѣ (Гектортъ), французскій посланникъ при Туринскомъ дворѣ, есть второй сынъ маршала того же имени, который, какъ известно, по званію своему президента совѣта и военнаго министра, находясь подлѣ Короля и закрывая его собою, убить былъ пулями изъ адекой машины Фiesки, предназначеннаго для Короля и окружавшихъ его принцевъ, во время большаго смотра на тамплиерскомъ бульварѣ. Съ некотораго времени въ графѣ Мортѣ обнаруживались припадки минутнаго бѣшенства, и безъ всякой причины доходили до самыхъ насильственныхъ поступковъ. Третьаго дня, по утру, запершись съ двумя своими дѣтьми въ комнатѣ, занимаемаго имъ шатамскаго дворца, написалъ онь письмо къ своей женѣ и къ одному изъ своихъ друзей почти въ одинаковыхъ выраженіяхъ, въ коемъ извѣщалъ, что черезъ несколько минутъ онъ и дѣти его вѣ будуть жить. Извѣщеній объ этомъ начальникъ полиціи прибылъ въ шатамскій дворецъ, гдѣ присоединился къ нему Канцлеръ палаты первовъ. Графъ Мортѣ, замкнувшись въ своей комнатѣ, съ бритвою въ руку, которую размахивалъ надъ дѣтьми, или приставлялъ къ себѣ, произносилъ ужасныя угрозы. Нужно было необходимо что-либо предпринять. Съ нимъ завели дружескую рѣчь, на которую онъ отвѣчалъ безсвязными словами о смерти и крови, послѣ чего, обращаясь къ сыну, коего держалъ на колѣнахъ, сказалъ ему, что онъ долженъ умереть. Несчастное дитя, имѣющее не болѣе 11-ти лѣтъ, кричало, что не хочетъ умирать, и плакало, вырываясь изъ рукъ отца; за симъ обращаясь къ 8-ми-лѣтней дочери, спрашивалъ ее: хочетъ ли она вмѣстѣ съ нимъ умереть. Бѣднѣйка отвѣчала дѣтскимъ голосомъ, что не хочетъ разлучаться съ родителемъ, который, какъ казалось, принимался дѣйствительно исполнить свое ужасное намѣреніе. Лица, слышавшія за дверьми эти

лаются полнѣ, и кожа его тѣлѣ, то уложивши его въ нагрѣтую кровать я прописывалъ ему Каломель со-вокупно съ опіемъ,

Rp. Calomelani gr. III v. IV.

Opii puri gr. 1/4

Saechari albi gr. X.

M. f. Pulvis d. t. d. N. IV.

D. S. Черезъ три часа по одному порошку при-нимать.

который въ этомъ состояніи болѣзни оказывался отличнымъ утолительнымъ и противу воспалительнымъ средствомъ. Ибо при несоразмѣрномъ наполненіи кровью внутреннихъ органовъ, всего чаще случается тогда воспаленіе: легкихъ, печени и мозга. На этотъ предметъ должно Врачу обратить особенное вниманіе и ни мало не уклоняться отъ употребленія противу воспалительныхъ средствъ, гдѣ они нужны, несмотря на слабость и изнуреніе больнаго.

Для подкѣрапленія силь болиаго при благопріятномъ исходѣ холеры я прописывалъ для внутреннаго употребленія съ весьма хорошимъ успѣхомъ слѣдуюше:

Rp. Rad. Valerianae min. dr. 1 v. 1/2.

f. Inf. e. aq. f. s. q.

colaturauncius octo.

a d d e

Liquoris anodini Min. Hoff. dr. 5.

Syrupi Rubi Idaei unc. 1.

800 beczek, który otrzyma³ nazwê *Piusa IX*, i przeznaczo-ny jest do żeglugi między Havrem i Nowym-Orleanem.

— Miasto Cambrai, przyjmovalo uroczyscie swego Arcybiskupa, który powrócił z Rzymu ozdobiony kapeluszem Kardynalskim.

— Minister sprawiedliwoœci, zawiadomił Prokuratorów generalnych, że odtaœ do balsamowania cia³ nie wolno u¿ywaœ arseniku.

— W Algierze, kosztem Xiœcia Aumale, ma byæ wy-stawiony wspaniały teatr.

— W mieście Orleans wznieœlony bœdzie Joannie d'Are posaœ konny, wystawiaj¹cy jœ w caœem uzbrojeniu.

— Lekkie półki jazdy, maj¹ otrzymaœ inny rodzaj uzbro-jenia.

— Ceny zboœa i maki na tutejszych targach tak znacznie spadły, œe tej zimy spodziewaj¹ się wielkiej tanioœci.

Dnia 10 listopada.

W *Commerce* czytamy o Hr. Mortier nastepuj¹ce szczególy: Hrabia Mortier (Hektor), Poseł francuski przy dworze Turuskim, jest drugim synem Marszałka tegoż nazwiska, który, jak wiadomo, w swym charakterze jako Prezes gabinetu i Minister wojny, jadąc obok Króla i za-słaniając go soba, zabity został przez wystrzelone z piekielnej maszyny Fischiego kule, przeznaczone dla Króla i otaczających go Królewiczów, w czasie wielkiego przeglądu na bulwarze Temple. Juœ od niejakiego czasu Hrabia Mortier objawia³ symptomata umysłowej choroby i dopuszczał się bez żadnych powodów najgwałtowniejszych czynów. Onegdaj rano, zamknawszy się z dwójgiem swoich dzieci w jednym z pokojów apartamentu, który w pałacu Chatam zajmował, napisał list do swojej żony i do jednego ze swych przyjaciół, prawie w jednakowych wyrazach, w których oswiadczy³, œe za kilka chwil, on i dzieci jego żyœ przestaną. Uwiadomiony o tem zaraz Prefekt policji, pośpieszył do pałacu Chatam, gdzie się z nim złączył Kanclerz Izby Parów. Hr. Mortier znajdował się ciągle w swym zaryglowanym pokoju, uzbrojony brzytwą, którą nad dziećmi wywijał, lub przeciw sobie wymierzał, wymawiaj¹c najstraszniejsze wyrazy. Wypadało koniecznie coœ przedsięwzięcie. Odzywano się do niego głosem przyjacielskim; odpowidał słowami bez związku o śmierci i krwi; poczœm obracając się do syna, którego trzymał schylonego na kolanach, mówił mu, œe musi umrzeć. Nieszczęśliwe dzieci, mające lat 11, wołały, œe nie chce umierać, i plakalo wydzieraj¹c się z ruk ojca. Następnie zwracaœc się do 8-letniej córeczki, pytał ją: œe chce razem z nim umrzeć. Tkliwa dziewczynka odpowiadała głosem dzieciinnym, œe nie chce rozłączaœc się z ojcem, który, zdawa³o się, że się zabierał rzeczywiście do wykonania swego okropnego zamieru. Osoby, które s³yszały za drzwiami te straszne słowa, przejęte były śmiertelnym dreszem; jeden wyraz, jedno poruszenie mog³o popchnąœ ruk, która szaleństwo wznoœilo i wstrzymywa³o. U tych drzwi stali: Hrabini Mortier, Kanclerz Pasquier i Prefekt Delessert. Nakon-

Jeżeli dziœki niezmordowanemu u¿yciu tego rodzaju pobudzających zewnętrznych środków, puls chorego nieœo się podniostł i skóra pocieplała, vtenezas położywszy go w ogrzanej łózko, zapisywałem kalomel z opium w następnej formie:

Rp. Calomelani gr. III v. IV.

Opii puri gr. 1/4

Saechari albi gr. X.

M. f. Pulvis d. t. d. N. IV.

D. S. Co trzy godziny po jednym proszku u¿ywaœ.

Lekarstwo to albowiem uspakaja hole i dzia³a przeciw-zapalnie, jest więc wybornym środkiem w tym stanie chorego, w którym, po uprzednim niestosunkowem przepeleniu krwiœ wewnętrznych organów, łatwo powstaje zapalenie płuc, mozgu lub wątroby. Na te czesto zdarzaj¹ce się zapalenia w tym okresie choroby, Lekarz szczególnie bacząc bydż powinien i nie wahac się w u¿yciu środków przeciw-zapalnych, gdy zachodzi tego potrzeba, bez wzglêdu nawet na ogólne wycieczzenie si³ chorego.

Kiedy trzeba wzmacniœ chorego w razach, gdy juœ chorobę pomyœliœ przebył, bardzo dobrze służy nastepuj¹ca mixtura:

Rp. Rad. Valerianae min. dr. 1 v. 1/2.

f. Inf. e. aq. f. s. q.

colaturauncius octo.

a d d e

Liqnoris anodini Min. Hoff. dr. 5.

Syrupi Rubi Idaei unc. 1.

ужасныхъ словъ, проникнуты были смертельнымъ страхомъ; одно слово, одно движение могло толкнуть руку, которую бѣшенство побуждало или удерживало. При дверяхъ стояли: графиня Мортъе, Канцлеръ Пакье и начальникъ полиціи Делессеръ. Наконецъ посыпь этихъ безконечныхъ трехъ часовъ разговора, молчания и ожиданія, успѣли въ другія двери, давно не бывшія въ употребленіи, которыхъ отворили безъ шума, проникнуть въ его комнату и освободить дѣтей, которыхъ матерь считала уже погибшими.

Но графъ Мортъе продолжалъ держать въ рукѣ бритву, и никакъ нельзя было уговорить его, чтобы онъ оставилъ ее. Несколько разъ приставлялъ онъ ее къ своему горлу; эта сцена продолжалась еще три четверти часа. Графъ желался на преслѣдованія, коихъ былъ предметомъ, обвинили префекта полиціи, что онъ пришелъ въ его квартиру,—канцлера, что покушается на его свободу, и объявили, что будетъ жаловаться министру юстиціи. Г. Делессеръ пригласилъ его, чтобы онъ написалъ письмо къ министру, которое тотчасъ общалъ отправить къ нему; это была единственная мѣра, чтобы заставить его покинуть бритву, которую опасно было отнимать насильно. Графъ согласился написать письмо, съ условіемъ, чтобы префектъ полиціи стоялъ въ углу комнаты. Министръ юстиціи, предупрежденный о происходившемъ, тотчасъ отписалъ къ Г. Мортъе, прося его пожаловать къ нему для переговоровъ на счетъ своей жалобы. Онъ рѣшился наконецъ отправиться къ министру и вышелъ; на лѣстницѣ сложилъ бритву и положилъ въ карманъ, а на дворѣ схватили его за руки и отвели въ больницу.

— Королевскій прокуроръ подалъ протестъ на рѣшеніе суда исправительной полиціи, приговорившаго графа Гомера къ 2-мѣсячному тюремному заключенію, за то, что онъ выстрѣлилъ въ мальчика, взлѣзшаго на дерево; между тѣмъ получено донесеніе, что графъ Гомеръ, человѣкъ 30-ти лѣтъ отъ рода, женатый, имѣющій троихъ дѣтей и владѣющій значительнымъ имѣніемъ, по объявлению ему приговора, пришелъ въ такое волненіе, что опасались оставлять его одного. Но отправясь на охоту, съ однимъ служителемъ, онъ успѣлъ уклониться отъ его приемотра и вблизи того же дерева, на которомъ застрѣлилъ мальчика, простоялъ и проговоривши господню молитву, дыша себѣ жизни. Г. Гомеръ былъ потомокъ извѣстнаго генерала отъ артиллеріи, прославившагося въ царствованіе Людовика XIV, по имени коего названъ фрегатъ *Gomer*, на которомъ Король Людовикъ Филиппъѣздилъ въ Англію.

— На биржѣ разнеслась молва, требующая подтверждения, что самоубійство графа Бессона послѣдовало въ слѣдствіе спора между нимъ и графомъ Трапани, который долго искалъ руки Королевы Изабеллы.

— Въ *Commerce* разекзазавъ обѣ этихъ ужасахъ, присовокупляютъ: мы припоминаемъ, что графъ Бессонъ отправленъ былъ въ Неаполь съ особеннюю миссіею; относительно же графа Мортъе, извѣстно, что онъ оставилъ Туринъ, объявивъ себѣ противъ реформъ.

— Вчера случилось несчастное приключение съ Г. Миоре де-Боръ, на дворѣ министерства внутрен. дѣлъ. Въ ту минуту, когда онъ выходилъ изъ экипажа, лошади тронулись съ мѣста, вслѣдствіе чего онъ упалъ на мостовую и сильно ушибъ голову. Г. Миоре де-Боръ отведенъ былъ къ министру, графу Дюшателью, где осмотрѣли его рану и доставили ему медицинское пособие.

— 4-го Ноября, около 6 часовъ по полуночи, на дланжансъ, слѣдовавшій изъ Ванна въ Лоріанъ, напало 12 человѣкъ, кои убивъ двухъ лошадей, ограбили его, взявъ 40,000 фр. Изъ двухъ, конвоировавшихъ жандармовъ, одного убили, а другой ускакалъ за помощью. Пассажиры и ихъ собственность остались цѣльными.

А н г л і я . Лондонъ. 8 Ноября.

Королева предположила лично открыть парламентъ, и по этой причинѣ не прежде какъ въ концѣ этого мѣсяца отправится въ Осборнгроузъ, гдѣ пройдетъ до праздниковъ Рождества Христова.

— Депутація Вестъ-Індской компаніи представила королю Росселю столь важныя обстоятельства, основательно торговли этой компаніи, что онъ обѣ-

ниec, po trzech blisko godzinach rozmowy, milczenia, oczekiwania i niepewnoœci, udało siœ innemu drzwiam, odawna nieb daczem w uściu, które bez ha su otworzono, dosta  się do jego pokoju i oswobodzi  dzieci, które przywiedziona do rozpaczli matka miał już za stracone.

Ale Hr. Mortier trzymał zawsze otwartą brzytwę w ręku, i niczém nie dał się skloni  do jéj porzucenia. Kilka razy przyk『dał j『 do swojego gard『, i ta nowa scena trwała znów jeszcze całe trzy kwadranty. Hrabia uskar za  się gwałtownie na przeładowanie, których by l jakoby przedmiotem, obwiniając Prefekta Policyi,  e gwa tej jego mieszkani, Kanclerza,  e się targi na jego wolno , i oświadczając, że przeciw obudw m zaniesie skarg  do Ministra Sprawiedliwo ci. P. Delessert wezw a  go, aby natychmiast napisal list do Ministra, który on obowiązuje się przes a c; by l to s rodek, aby go przymi r  do wypuszczenia z ręki brzytwy, kt r a gwałtem odbiega  by lo niebezpieczną. Chory przysta  na napisanie listu, ale pod warunkiem, i zby Prefekt policyi sta  w oddaleniu w kącie pokoju. Minister sprawiedliwo ci, który już bąk uprzedzony, od isa  natychmiast do P. Mortier, prosz  go, aby przysz d do niego rozm owic si  względem swoich zażaleń. Jako  zdecydowa  si  nakoniec pojąc do Ministra, i wyszedł; na wschodach zamkn t brzytw  i schowa  do kieszeni, a na dziedzińcu ujęto go pod ręce i zawiezono do domu zdru wia.

— Prokurator Królewski za o yta apelacj  o wyroku Sdu policyi poprawczej w St. Omer, który Hr. Gomer skaza  na dwumiesi cne wi zencie, za postrzelenie chłopca, który wdrapa  się na drzewo w jego „grodzie“; tymczasem donoszą o tegoż miasta,  e pomieniony Hrabia, który ma lat 30, jest zonaty, posiada wielki maj ek i jest ojcem trójga dzieci, po wysluchaniu tego wyroku, ukaza  tak mocno wzruszenie, że nie smiano zostawi  go samego. Ulawszys sie jednak  na polowanie z jednym s lu zaczem, potrafis omyli  jego czujno , i w pobli kości tegoż drzewa, gdzie postrzelil dzieci, zatrzyma  si , zm wi  pacierz, i sam wystrzałem odebra  sobie życie. P. Gomer by l potomkiem nadler znakomitego Jenerała artyleryi z czasów Ludwika XIV, od którego wla nie oazwano fregat  na Gomer, której Król Ludwik Filip odbywa  podróz do Anglii.

— Na gieldzie rozeszła się wie c, potrzebująca potwierdzenia, że samobójstwo Hr. Bresson nast pilo w skutku sporu między nim a Hrabia Trapani, który tak dugo by l jednym z ubiegających się o r ek  Królowej Izabelli.

— Commerce opowiedzia szy te okropności, dodaje: Przypominamy,  e Hr. Bresson posłany by l do Neapolu ze szczególną missy . Co do Hr. Mortier, wiadomo, że opu ci  Turyn oświadczywszy się przeciw reformom.

— Nieszczęsliwy przypadek spotka  wezoraj P. Muret de Bort na dziedzińcu ministerstwa spraw wewnętrznych. W chwili, gdy wysiad l z pojazdu, szarpn y konie, przez co w skutku upadni cia zrani  sobie mocno g ow e blisko skroni. Pan Muret de Bort zaprowadzony zaraz zosta  do Ministra Hr. Duchatel, gdzie opatrzono mu ran  i wezwano lekarza.

— Dnia 4 listopada, okolo godziny 6 rano, dyli zans jadący z Vannes do Lorient, napadnięty zosta  przez 12 ludzi, którzy zabiwszy dwa konie, tak y zrabowali, zabrawszy 40,000 fr. Z d o eskortuj cymi żandarmów jedną zosta  zastrzelony, drugi po pieszy  szukac pomocą. Podr zni i ich w lasno  pozostała nie tknięta.

A n g l i a . Londyn, 8 listopada.

Kr owa postanowila nakoniec osobiście zaga i  parlament i z tego powodu dopiero przy koncu bie z ego miesiąca uda się do Osbornehouse, gdzie do si t Bożego Narodzenia zabawi.

— Deputacya spolki Zachodnio-Indyjskiej, tak ważne co do stosunków handlowych tej osady uczyniła Lord. wi John Russel przedstawienia,  e tenże przymek zwol ac rad 

щаль немедленно создать совет министерства и сообщить депутатации результатъ совещаній.

— Третьаго дня, въ собраніи директоровъ Ост-Индской компаніи, графъ Дальгузи совершилъ присягу назначение Ост-Индскаго генераль-губернатора. Черезъ три дня отправится онъ въ Александрию со всѣмъ своимъ семействомъ. Вчера компания давала для этого лорда большою прощальной обѣдь, на которомъ находились изъ министровъ.

— 22 с. м. лордъ Джонъ Россель и маркизъ Лансдоунъ даютъ обѣды для приверженцевъ министровъ, а лордъ Станлей для оппозиціонной партіи. Засѣданія парламента продолжатся одинъ только мѣсяцъ и будутъ закрыты предъ праздниками.

— Журналы наши занимаются по большої части соображеніемъ настоящаго общаго положенія страны, и затруднительного состоянія дѣлъ, которое въ слѣдствіе сего угрожаетъ министрамъ. Ирландія и денежный переломъ, или лучше порожденное симъ послѣднимъ прекращеніе работъ на заводахъ и желѣзныхъ дорогахъ, составляютъ два главнѣйшия предмета этихъ соображеній. По утвержденію *4. Herald*, около 150,000 человѣкъ останется на зиму безъ хлѣба. Работниковъ, неимѣющихъ уже нынѣ занятій, считаются до 30,000 чел. При такихъ обстоятельствахъ, будущее предвѣщає мало хорошаго.

— Въ *Times* пишутъ весьма щекотливо относительное отзыва Папы на счетъ учрежденія ирландскихъ коллегій; кажется, что и англійское правительство было онымъ непріятно уколово. Полагаютъ, что эта мѣра Папы, не останется безъ вліянія на переговоры графа Мінто.

— Въ здѣшнихъ газетахъ опять объявляютъ о нѣсколькихъ банкротствахъ въ Лондонѣ. Въ провинціяхъ обнародовано вдругъ нѣсколько, коихъ недостатки весьма значительны.

— Въ *Morning-Chronicle* утверждаютъ, что въ не-продолжительномъ времени англійскій банкъ получитъ 2,000,000 ф. ст. золотомъ.

— Извѣстія изъ Ирландіи все болѣе и болѣе печальны, голодъ и болѣни со всего своею жестокостью развиваются въ южныхъ и западныхъ провинціяхъ, а Англія не имѣть уже тѣхъ средствъ для вспомоществования, которыми обладала въ прошедшемъ году.

БЕЛЬГІЯ.

Брюссель, 10 Ноября.

Вчера Король открылъ засѣданія палатъ рѣчью, въ коей изъяснилъ свое удовольствіе, что Бельгія находится въ дружественныхъ отношеніяхъ съ союзными государствами, а равно, что онъ заключилъ торговыи трактатъ съ Королевъ обѣихъ Сицилій и надѣется войти вскорѣ въ подобные договоры и съ другими государствами. За симъ Е. В., говоря о внутреннихъ дѣлахъ, сообщилъ падатамъ, что имъ вскорѣ будутъ представлены проекты о распространеніи общественного благосостоянія. По возвращеніи изъ зданія штатовъ, Король дѣжалъ смотръ національной гвардіи, какъ это обыкновенно бываетъ въ подобныхъ торжественныхъ случаяхъ.

41 Ноября.

Вчера палаты занимались повѣркою полномочій вновь избранныхъ членовъ.

— Коммиссия назначенная для составленія проекта о защите края, состоитъ подъ начальствомъ военнаго министра, изъ 4 офицеровъ генерального штаба, 4 генераловъ пѣхотныхъ войскъ, 4 генераловъ кавалеріи. 3 офицеровъ инженернаго и 4 офицеровъ артилерійскаго вѣдомства. Генералъ Гобле назначенъ вице-президентомъ, а поручикъ Браймонъ секретаремъ оной комиссіи.

ШВЕЙЦАРИЯ.

Кантонъ Бернскій.

Сегодня (6-го Ноября), второй представитель Форпорта Берна на Сеймѣ, советникъ правительства Шнейдеръ, принимаетъ должность президента Союза; Оксенбейнъ поступаетъ въ главные начальники Бернскаго резерва, состоящаго изъ 22,000 человѣкъ.

— Непріязненные дѣйствія противъ Фрайбурга начнутся, по всему вѣроятно, только въ Понедѣльникъ, 8-го Ноября. До этого дня время будетъ употреблено на приготовленія.

Ministrów i natychmiast o wypadku jéj narad deputacya za-wiadomić.

— Onegdaj na zgromadzeniu dyrektorów Wschodnio-Indyjskiej kompanii, Hr. Dalhouse skodał przysięgę jako Generalny Gubernator Indyi Wschodnich. Pojutrze z całą swoją rodziną odpłynie do Alexandrii. Wczoraj taž kompania dawała dla wielk biesiadę pożegnalną, na której znajdowało się kilku Ministrów.

— Dnia 22 b. m., Lordowie: John Russel i margr. Lansdowne, daja obiady ministeryalne, a Lord Stanley obiad oppozycyjny. Parlament, jeden tylko miesiąc obowdować będzie i przed świętami odroczy swe posiedzenia.

— Dzienniki zajmują się po wiêkszej czesci uwagami nad ogólnem położeniem kraju, i nad kłopotami, jakie ztąd Ministrom zagrażają. Irlandya i przesilenie pieśnięne, a raczej w skutku ostatniego zaprzestanie robót w fabrykach i przy kolejach żelaznych, są dwoma głównemi przedmiotami tych uwag. Według *Morning-Herald*, około 150,000 ludzi pozostanie na zimę bez chleba. Nie mających zatrudnienia robotników liczą juž teraz do 30,000. Przy takich okolicznościach, przyszłość wroży mało dobrego.

— *Times* wynurza się z wielką dręźliwością względem wyrzeczenia Papieża przeciw ustanowieniu irlandzkich kollegiów, i zdaje się, że i rząd angielski nieprzyjemnie tam zostało dotknieto. Sądzą, że ten krok Papieża, nie pozostanie bez wpływu na układy Hrabiego Minto.

— Dzienniki tutejsze donoszą znowu o nowych upadłościach w Londynie. Na prowincji ogłoszono ich też kilka razem, których passiva mają być bardzo znaczne.

— *Morning-Chronicle* utrzymuje za rzecz pewną, że w krótkim przeciagu czasu wpłynie do banku Angielskiego przeszlo 2,000,000 funt. szter. w złocie.

— Doniesienia z Irlandji są coraz smutniejsze, głód i choroby nawiedzily juž w całej swojej sile powiaty południowe i zachodnie, Anglia zaś nie posiada juž tych samych środków pomocy co w roku przeszlym.

БЕЛГІЯ.

Bruxella, 10 listopada.

W dniu wezorajszym, Król zagał Izby prawodawcze mowią, w którym wynurzył swoją radość, że z postronnymi mocarstwami w przyjaźnich zostaje stosunkach, tudzież że zawarł przymierze handlowe z Królem Obojga Sycylij, i ma nadzieję, że niebawem z innymi mocarstwami w podobne wojdy układy. Następnie przeszedł Monarcha do spraw wewnętrznych i zawiadomił Izby, że podane im będą projekta do prawa, mające na celu pomimozenie po myślności publicznej. Wróciwszy z pałacu Stanów, odbył Król, jak zwykle przy podobnej uroczystości, przegląd tutejszej gwardii narodowej.

Dnia 11 listopada.

W dniu wezorajszym Izby zajmowały się sprawdzaniem pełnomocniectw swoich członków nowo-wybranych:

— Komissya, mająca się zająć systematem obrony kraju, zostającą pod przewodnictwem Ministra wojny, składającą się z 4-ch oficerów sztabu generalnego, z 4 ch Jeneralów piechoty, z 4-ch Jeneralów jazdy, 3-ch oficerów od inżynierii i 4-ch oficerów artyleryi. Jeneral Goblet mianowany jest Wice-Prezesem tej komisjy, a Porucznik Brialmont, Sekretarzem.

SZWAJCARIA.

Kanton Berneński.

Dziś (6 Listopada) drugi reprezentant Rządzącego Kantonu na Sejmie, Radca Rządu Schneider obejmując obowiązek Prezesa Związku, Rzeczywisty bowiem Prezes, Ochsenbein otrzymał dowództwo nad odwodową częścią wojska Berneńskiego, składającą się z 22,000 ludzi.

— Nieprzyjacielskie kroki przeciwko Fryburgowi rozpoczęły się, podług wszelkiego prawdopodobieństwa, dopiero w Poniedziela, 8 listop. Do tej pory cały czas użyty będzie na przygotowania.

— Последний номеръ Берской народной газеты вышелъ въ свѣтъ съ червою каймою; въ началѣ листа находится слѣдующее увѣдомление: „Съ сегодняшняго числа, въ народной газете не будуть бодре по-мѣщаемы статьи съ разсужденіями о раздорахъ Союза. Доколѣ мы могли считать хотя на малѣшее влияние нашихъ словъ, мы неусурашимо и убѣдительно увѣщевали къ миру. Теперь рѣшать события. Да сохранитъ Богъ отечество!“

— Въ извѣстіяхъ изъ Швейцаріи, отъ 8-го Ноября, пишутъ: „Въ ту минуту, какъ мы пишемъ эти стро-ки, начинается злонуличная междуусобная война. Вадтская дивизія получила приказаніе двинуться впередъ, и займетъ сегодня (два баталіона) Фрайбургскій го-родокъ Эставайе (или Стеффисъ), на Нешательскомъ Озерѣ. Другіе баталіоны пойдутъ по большой доро-гѣ на Фрайбургъ, на который нападутъ завтра; Берн-ская дивизія направилась на него со стороны Лауне-на и Мургена, со многими артиллерійскими ротами. Въ Фрайбургѣ находятся 5000 войска и 7000 мили-ции; для защиты города устроены передовые земля-ные валы. Если не начнуть бомбардированіемъ, то можно ожидать упорной, кровопролитной борьбы.“

— Кажется, пишутъ въ *Journal des Débats*, Фрай-бургцы рѣшились разрушить два великолѣпные про-волочные мосты, ведущіе въ ихъ главный городъ. Извѣстно, что эти мосты, истинные памятники но-вѣйшаго строительного искусства, переброшены съ од-ной горы на другую, надъ оврагами въ нѣсколько сотъ метровъ глубиною и почти такой же ширины.

— Въ Бернскомъ (округѣ Юры (такъ называемомъ Франш-Монтань) обнаружилось движение противъ пра-вительства; два собранныхъ тамъ баталіона отказались выступить. Туда отправлены другія войска, для во-дворенія порядка.

— Въ ночи съ 7-го на 8-е Ноября, въ Цюрихѣ получено извѣстіе, что жители Швица сожгли мостъ на Сильѣ (*Sihl*), на границѣ Швица съ Цугомъ. Ра-нершильский мостъ (простирающійся, какъ извѣстно, черезъ Цюрихское Озеро) разобранъ до границы Санктъ Галлена.

— Баронъ Крюденеръ, Императорско-Россійскій посланникъ въ Швейцаріи, выѣхалъ изъ Цюриха.

— Одинъ Американскій купеческій домъ предложилъ Союзу заемъ въ три миллиона Франковъ на удовле-творительныхъ условіяхъ.

Кантонъ Швіцъ.

Непріятель кія дѣйствія начались, и изъ Аль-торта получено о нихъ слѣдующее донесеніе: „Во Вторникъ (2 Ноября), вечеромъ, 560 человѣкъ мили-ции, съ 4 пушками, двинулись къ Сен-Готару, чтобы занять темошній проходъ. Въ Четвергъ, утромъ, они уже стояли у гостиницы на Сен-Готарѣ. Между-тѣмъ, нѣсколько ротъ Валлійцевъ вступили въ Алт-дорфъ. Въ Пятницу (5 Ноября), утромъ, получено съ эстафетою извѣстіе, что три роты Валлійцевъ, стоявшіе еще въ Урзирѣ, вызваны на Сен-Готаръ, ибо тамъ опасались нападенія со стороны Тессинцевъ. Въ-самомъ-дѣлѣ, вечеромъ 4 числа, патруль изъ 15-ти чел., слишкомъ далеко проникшій, за темнотою, въ тессинскую землю, подвергся нападенію, причемъ изъ засады были застрѣлены подполковникъ Бальтазаръ (изъ Люцерна) и Юлій Арнольдъ, начальствовавшій надъ патрулемъ. Остальные едва успѣли спастись по-спѣшнѣмъ отступленіемъ. Сию-минуту (5 Ноября, въ часъ по-полудни, прискакалъ нарочный, съ извѣстіемъ, что Тессинцы напали на нашихъ на Сен-Готарѣ и уже давно съ вими сражаются. Воинскій совѣтъ тот-часъ же послалъ туда на помощь 240 чел. милиціи.

Италія.

Римъ, 30 Октября.

Часть французской эскадры, 24 с. м.бросила якорь въ виду гавани Чивитавеккія, и ожидаетъ при-бытия пароваго корвета, на которомъ находится вице-адмиралъ принцъ Жуанвильскій.

— Одинъ изъ высшихъ штабъ-офицеровъ, который по поводу получения имъ важнаго поста въ Руманіи, имѣлъ вчера продолжительное совѣщеніе съ кардиналомъ статс-секретаремъ, уѣряетъ, что сей же кардиналъ обѣявилъ ему, что онъ никогда и не думалъ о томъ, чтобы просить объ отставкѣ, и что разнесшийся въ этомъ отношеніи слухъ, совершенно неоснователенъ.

— Ostatni numer *Narodowej Gazety Berneńskiej* ukazał siê z czarną obwólką; na poczatku arkusza znajduje się nastepne ogloszenie: „O dnia dzisiejszego w gazecie narodowej nie beda sie miecic artykuly o nieporozumieniach Sejmu. Dopuskiemy mogli liczyć choć na najmniejszy wpływ sów naszych, mægno i stanowaco nakanialisny do pokoju. Teraz los oręza wszystko rozstrzygnie. Oby Bóg zachował ojczyznę!“

— W ostatnich wiadomościach ze Szwajcarii pod d 8 Lis^t czytamy: „W chwili kiedy to piszemy, zaczyna siê złotwoga wojna domowa. Dywizja Waadtlandzka (dwa bataliony) otrzymała rozkaz wyruszenia w pole i zajmie dzisiaj miasteczko Fryburskie Estavaje (lub Steffis), leżące nad jeziorem Neuchatel. Inne bataliony ududzią siê wielką drogą do Fryburga, na który jutro uderzą; dywizja Berneńska idzie przeciwko niemu ze strony Laupen i Murten, z wielu rotami artyleryi. W Fryburgu znajduje siê 5,000 wojska i 7,000 milicyi; dla obrony miasta usypane sa z ziemi wały. Jeſli nie zaczyna od bombardowania, nalezy oczekiwac uporczywej i krwawej walki.“

— Zdaje siê, piszą w *Journal des Débats*, iż mieszkańcy Fryburga mają zamiar zniszczyć dwa wspaniałe wi-sszące mosty, prowadzące do ich g³ownego miasta. Wiadomo że te mosty, prawdziwe arcydzieła nowożytnej sztuki budowniczej, przerzucone sa z jednej g³ory na druga, po nad przepaścią na kilkaset metrów głęboką i szeroką.

— W Berneńskim Okręgu Jury, (tak nazwanym *Franche-Montagne*) wbuchoło nieposłuszeństwo przeciwko Rządowi; dwa zgromadzone tam bataliony nie chciały wyruszyć w pole. Posłano tam inne wojska dla przywracenia porządku.

— W nocy z 7-go na 8-my Listopada, w Zürich otrzymano wiadomość, że mieszkańcy Szwecji spalili most na rzece *Sihl*, na granicy Kantonu Szwecji od strony Kantonu Zug. Most Raperswilski, przechodzący, jak wiadomo, przez jezioro Zürich, został rozebrany aż do granicy St. Gallen.

— Baron Krüllener Cesarsko-Rosyjski Posel w Szwajcarii wyjechał z Zürich.

— Pewny amerykański handlowy dom osiąrawał Związkowi pożyczkę 3,00,000 franków, na dostępnych warunkach.

Kanton Szwyc.

Kroki nieprzyjacielskie juž siê rozpoczęły; z Altdorf otrzymano następującą wiadomość: „We wtorek, 2 go List. wieczorem, 560 ludzi milicyi, ze 4 ma działami, wyruszyli na góre św. Gotarda dla osadzenia tamtejszej drogi. We czwartek, rana, wojsko stało już przy klasztorze (*Hospice*) na górze. Tymczasem kilka rot Wallijskich wkroczyło do Altdorf. W piątek, (3 List.) rana, otrzymano przez sztafetę wiadomość, że trzy roty Wallijskie, stojące jesz-ze w Urzern, przywołane zostały na góre św. Gotarda, gd.ż tam obawiano się napadu ze strony Tessyńczyków. W rzeczy samej, wieczorem 4 List., patrol z 15-tu ludzi, który zaledwie, z powodu ciemności, posunął się w głęb kraju Tessyńskiego, został nagle napadnięty, przy czem z zasadzki poległ od kuli Podpułkownik Baltazar (z Lucerny) i Juliusz Arnold, dowodzący patrolem. Reszta zale-dzić śpiesznym cofnięciem ocalić się potrafiła. W tej chwili (5 List.) o godzinie 1 ēj z południa, przybiegł u-myślny goniec z wiadomością, że Tessyńczyce napadli na naszych na górze św. Gotarda i już dawno z nimi bój to-czą. Rada wojenna niezwłocznie tam wysłała na pomoc 240 ludzi.

Włoszcz.

Rzym, 30 października.

Część eskadry francuzkiej d. 24 b. m. zarzuciła kot-wice przed portem Civitavecchia i oczekuje na przybycie korwety parowej, mającej na swym pokładzie Vice-Admi-rała Xięcia Joinville.

— Jeden z wyższych sztab-s-oficerów, który z powodu otrzymanego ważnego stanowiska w Rumunii, miał wez-raj długą naradę z Kardynałem Sekretarzem Stanu, zapewnia, iż tenże Kardynał oświadczył mu, że nigdy nie myślał wcale o wzięciu dymisji, i że pogłoska puszczo-na w tym względzie, zupełnie jest bezasadna.

— Патеръ Вентура, другъ Лимане, пользуясь неограниченной довѣренностью какъ народа, такъ и Папы, нынѣ ежедневно трудится вмѣстѣ съ Его Святейшествомъ. Слышно, что вскорѣ произведеніе оно будетъ въ кардиналы. Подъ его смотрѣніемъ выйдутъ вскорѣ изъ печати записки Пія IX.

— Въ залпѣ Спеціа стоять нынѣ 5 лин. кораблей и 3 пароходные фрегаты, съ 6—7,000 французовъ.

— Сегодня разнесся слухъ, что Англичане произвели высадку въ Сицилии.

Туринъ, 1 Ноября.

Въ *Піемонтской Газетѣ* содержится слѣдую-
щее: „29-го и. м. Король утвердилъ законъ объ уголовномъ судопроизводствѣ, основанномъ на словесномъ объясненіи и публичности. Все устройство судебнаго мѣстъ преобразовано и упрощено; исключительная постановленія, по большей части, уничтожены, да и въ администрації, особенно въ ея сошеніяхъ съ юстицією, введены улучшения; далѣе, положено основаніе болѣе свободной системѣ общеннаго и областнаго управлениі, и вообще вся полиція подвергнута благотворной реформѣ. Наконецъ, Король, желая явить своимъ подданнымъ доказательство своего отеческаго довѣрія и постоянной любви къ распространенію просвещенія, утвердилъ проектъ нового закона касательно книгопечатанія, въ которомъ строгость постановленій смягчена, сколько было совмѣстно съ пользами религіи, нравственности и правильнаго веденія государственныхъ дѣлъ.

Эта крайне радостная вѣсть пробѣжала бѣглымъ огнемъ по всѣмъ сословіямъ гражданъ, и въ одно мгновеніе въ городѣ раздался одинъ голосъ восторга. Вчера вечеромъ городъ былъ великолѣпно illumинованъ, и всѣ площади и улицы наполнены народомъ, безпрерывно воскликавшимъ: „Да здравствуетъ Король! да здравствуетъ Карль Албертъ!“

— Въ той же газетѣ напечатано объявление о послѣдовавшемъ королевскомъ утвержденіи постройки желѣзной дороги изъ Турина въ Генуу, чрезъ Санть-Піеръ-д'Арену.

Сію минуту получено здѣсь извѣстіе, что герцогъ Моденскій, встревоженный духомъ неповиновѣнія, обнаруживающимся въ его странѣ, и можетъ быть еще болѣе волненіемъ умовъ въ Тосканѣ, рѣшился наконецъ просить Австрію подкрепить его войсками, для обеспеченія спокойствія. Здѣсь полагаютъ, что Австрія откажется въ просимой помощи, такъ же, какъ она отказалась въ подобной просьбѣ герцогу Луккскому.

Ливорно, 1 Ноября.

Утверждаютъ, что В: герцогъ Тосканскій спѣхомъ на желаніе жителей двухъ провинцій бывшаго Луккскаго герцогства, который по силѣ заключеннаго трактата должны быть присоединены къ моденскому и пармскому герцогствамъ, положилъ въ замѣнѣ за эти округи, предложить свои имѣнія, состоящія въ Германіи. Фивиццанская провинція, существующая быть присоединено къ моденскому герцогству, состоитъ изъ слѣдующихъ округовъ: Фивиццано, Алахано, Калице, Рейс, Террасса, Монтиніоза, Мивоччано, Галликано, Кастильоне, Порта и часть Леаргскаго округа.

— Моденскія войска, выступившія для занятія фивиццанской провинціи, получили противное повелѣніе и временно расположились въ Массѣ; но должно предполагать, что переговоры какъ относительно фивиццанской такъ и понтиемолійской провинцій, кончатся присоединеніемъ сихъ двухъ провинцій къ герцогству Тосканскому.

— Еще въ прошедшую Субботу прибылъ въ Ливанску гавань принцъ Жуэнвильскій на пароходномъ фрегатѣ *Titan*, и тотчасъ отправился къ французскому консулу; пробывъ нѣсколько дней въ этомъ городѣ, отплылъ обратно въ Спецію, где стоитъ французский флотъ.

— Отецъ Ventura, wielki przyjaciel X. Lamennaisa, posiadajacy nieograniczone zaufanie tak u ludu jak u Patria, pracuje teraz codziennie z Ojcem sw. Słyszać, że wkrótce mianowany będzie Kardynałem. Pod kierunkiem jego wyjdą wkrótce z druku Roczniki Piusa IX.

— W zatoce Spezzia stoi teraz 5 okrętów lin. francuskich i 3 fregaty parowe, z 6—7,000 osady.

— Dziś rozeszła się wieść, że Anglicy wylądowali w Syecii.

Turyn, 1 listopada.

Urzędowa *Gazzeta Piemontese* z d 30 października, oznacza co następuje: „Dnia 29 października, Król za-
twierdził nowy kodex prawa kryminalnego, oparty na systemie ustnych rozpraw i publiczności posiedzeń sądowych. Cała organizacja sądownicza została zupełnie prze-
kształcona i uproszczona; juryzdykcyje wyjątkowe, po większej części zniesione; w administracji też, zwłaszcza w stosunkach jedy ze sprawiedliwością, wprowadzono znaczne ulepszenia. Położono zasady swobodniejszego systemu municipalnego i prowincyjnego zarządu, opartej na własnym wyborze Radzieców mianowicie cała polityka uległa ważnej i pożądanej reformie. Nakoniec Król, „żeby okazać swoim poddanym dowód ojcowiskiego zaufania i ciągłej troski o rozszerzenie oświaty“, utwierdził projekt nowego prawa względem druku, w którym surowość dotyczącej cenzury zlagodzoną została, „o ile to dało się pogodzić z interesem religii, obyczajów i regularnego prowadzenia spraw rządu.“

Ta nadzwyczaj radośna wiadomość, przebiegła żywym ogniem po sierach obywateli wszelkiego stanu, i w jednej chwili rozległ się w całym mieście jeden odgłos wdzięczności i uniesienia. Wczoraj wieczorem całe miasto było wspaniale oświecone, a wszystkie ulice i place napelnione ludem, wydającym bezprzestanne okrzyki: „Niech żyje Król! Niech żyje Karol-Albert!“

— W tejże gazecie doniesiono o nastapieniu juž zezwoleniu Królewskiem, na budowę drogi żelaznej z Turynu do Genui, przez San Pietro d'Arenu.

— W tej chwili otrzymano tu wiadomość, że Xięże Modeny, niepokojony duchem nieposłuszeństwa, okazującym się w jego państwie, a może być jeszcze bardziej burzeniem się umysłów w Toskanii, postanowił nareszcie prosić Austrię o pomoc zbrojącą dla utrzymania spokoju. Tu sądzą, że Austria odmówi żalanej pomocy, tak jak już odrzuciła podobną prośbę Xięcia Lukki.

Livorno, 1 listopada.

Zapewniają, że W. Xięże Toskański skloniając się do życzenia mieszkańców dwóch prowincji dawnego Księstwa Lukieskiego, które, stosownie do Wiedeńskiego traktatu przejść mają pod panowanie Xięcia Modeny i Xiężej Parmy, postanowił, w zamian za te округi, ofiarować dobra swoje w Niemczech polożone. Prowincja Fivizzano, mająca odpasę do Księstwa Modenского, składa się z następujących округów: Fivizzano, Alajano, Galice, Reyo, Terrassa, Montignosa, Miucciano, Gallicano, Castiglione, Porta, i część округu Learga.

— Ponieważ wojska Modenkie, które wyruszyły były dla zajęcia prowincji Fivizzano, otrzymały rozkaz przeciwny i tymczasowo stanęły kwaterą w Massa, nie mając wypada, że układy o to terytorium, równie jak o prowincji Pontremoli, wyjaśniają pozostawienie obu tych obwodów pod panowaniem Toskańskiem.

— Jeszcze w przeszłą Sobotą zawiązał do portu Livenny Xięże Joinville na parowej fregacie *Titan* i udał się natychmiast do Konsula francuskiego; zabawiwszy za dni kilka w tym mieście, odpłynął na powrót do Spezzia, gdzie stoi flota francuska.